

[Ingvar Dahl.]

kunne undgå boligministeriets kontrolbestemmelser vedrørende byggeriets kvalitet. Han skal uden kontrol i første omgang have adgang til fri lejeansættelse, han skal have råderum over prioritetsopsparring, som sker gennem årene, han skal ubeskåret have en eventuel konjunkturgevinst, og endelig skal han oven i hatten have ret til indenfor en 10-årig periode at afskrive byggesummen med 1 pct. om året over sin skattepligtige indkomst.

Jeg har lige forinden mødets åbning her i salen fået nogle beregninger frem. De går i korthed ud på, at i penge betyder det, at ved et byggearbejde til 3 mill. kr. skal kapitalen, de 15 pct., andrage 450 000 kr.; med en forrentning på 6 pct. giver det en årlig udgift på 27 000 kr. Men 1 pct. i afskrivning af de 3 mill. kr. giver 30 000 kr. årlig.

Man tør nok antyde, at privatbyggeriet her har fået et meget favorabelt tilbud, et tilbud, som vi fra vort partis side meget nøje vil undersøge rækkevidden af, før vi giver vor tilslutning.

Det kan vist også siges at være noget af en skæbnens ironi, at ministeren nu må beklage den høje rente. Ministeren er jo fortsat repræsentant for det parti, der — jeg havde nær sagt først af alle — har gjort sig til talsmand for en høj rente her i landet. Ministeren og hans partifæller har haft held til at gennemføre deres politik, og de bærer derfor medansvaret for de stærkt stigende statsudgifter på det område. Beregnet på den måde, som ministeren her har gjort sig til talsmand for, vil statens udgifter til støtte for boligbyggeriet simpelthen være afhængig af den rentefod, der til enhver tid findes passende her i landet, hvilket igen vil sige, at ved en faldende rente vil tilskuddet til rentenedsættelse falde tilsvarende.

Det fremgår af ministerens tale, at han har gjort sig bekendt med vort forslag til løsning af boligmiseren, og han glæder sig over forskellige af de problemer, vi har rejst, bl. a. over kravet om rationalisering. Ministeren glæder sig over, at der indenfor bygningsindustrien findes ledende mænd, der har forståelse af de tekniske fremskridt, der må trænge igennem også på dette område, men den højtærede minister føjer til, at i byggefagene stilles der undertiden sådanne krav, at de simpelthen forhindrer en forøget anvendelse af moderne teknik. Det er sagt i den forbindelse, at ministeren erkender, at arbejderne skal have en rimelig andel i fordelene ved de tekniske fremskridt; altså må det være arbejderne ønsker og krav, som

ministeren mener forhindrer en forøget anvendelse af moderne teknik. Overfor dette vil jeg gerne oplyse, at fagforbundene indenfor flere overenskomstområder har tilbudt de modstående arbejdsgivergrupper at indføre en bestemmelse i overenskomsterne, hvorefter prisansættelsen ved fremkomsten af nye konstruktioner og nye materialer vil kunne ske ved forhandling mellem de respektive organisationer. Det var ikke arbejderne skyld, at der ikke blev opnået enighed, så denne bestemmelse kunne komme ind i overenskomsterne. Det var fra arbejdsgiverside, man ikke ønskede en sådan bestemmelse ind i de bestående overenskomster mellem arbejdere og arbejdsgivere.

Det vil fremgå af de bemærkninger, jeg her har fremsat, at dette lovforslag ikke er på linie med vort partis opfattelse, men vi vil naturligvis være villige til forhandling. Vi kan derfor ikke give tilsagn om, at vi vil medvirke til lovforslagets gennemførelse på det foreslåede grundlag, men jeg skal ved forhandlingens afslutning tillade mig at stille forslag om, at lovforslaget henvises til et udvalg på 15 medlemmer.

Lorentzen: Boligbyggeriet spørger stadig i vore sind og giver anledning til mange overvejelser og stillen spørgsmål om, hvorvidt de veje, vi hidtil er gået, nu også er de rigtige. For nogle er spørgsmålet ganske enkelt: der mangler lejligheder, og da det private initiativ ikke kan løse opgaven, må staten overtage den. Andre nærer derimod alvorlige bekymringer for den mægtige risiko, staten er kommet ind i, og lægger hovedvægten her. Andre igen hævder, at vi overhovedet ikke kan bygge os ud af boliganglen, da den står i forbindelse med det nuværende huslejeniveau i den såkaldte gamle boligmasse og den stærke stigning i lejernes indtægter.

Hvis vi ser på den betænkning, der blev afgivet i 1948 af boligministeriets huslejeudvalg, vil vi se, at i de år, da vi første gang havde huslejekontrol, under og efter den første verdenskrig, steg huslejen i de gamle lejligheder i tiden fra 1916 til 1924 gennemsnitlig med ca. 46 pct., og i årene derefter, op til 1940, med yderligere ca. 35 pct. Der var også under og i årene efter den første verdenskrig boligmangel her i landet, men den forsvandt i et ret hurtigt tempo, både som følge af statens og kommunernes indsats, og også, og måske mest, på grund af, at der var nogenlunde overensstemmelse mellem huslestigningen og indtægtsstigningen, således at det private initiativ ikke blev lukket ude. Personlig mener jeg nu